

Oponentský posudek na disertační práci Daniela Srcha „ Na černé listině. Hollywoodští rudí a hony na čarodějnice v americkém filmovém průmyslu (1947-1960).

Práce mající 270 stránek je opřena o využití řady pramenů, dobového tisku, pamětí, rozhovorů orální historie, monografií, odborných studií a internetových zdrojů. Z této skladby je velmi patrné, že autor nejen dostatečně nastudoval danou tematiku, ale jím nastudované prvotní a druhotné zdroje mu pomohly přistoupit k dané tematice skutečně komplexně.

Klíčovým autorovým metodologickým východiskem byl analytický přístup. Celou práci rozdělil na dvě části. V první se zaměřil na analýzu tzv. černé listiny. Tuto analýzu provedl z pohledu pěti perspektiv. Nejdříve zasadil jím zkoumanou problematiku do konkrétní historické doby studené války, dále pak do prostoru (Hollywood), do ideového střetu dvou ideologických systémů, do vývoje Komunistické strany USA, do vztahu k americké politické kultuře a do zpětného pohledu účastníků těchto událostí. Takto komplexně pojaté tzv. velké dějiny daných událostí mu umožnily základní definování celého problému, a zároveň mu pomohly vyhnout se některým klišé, často se objevujících v literatuře o tomto tématu.

Druhá část práce je potom tzv. malými dějinami této tematiky. Autor se zde pokouší zodpovědět několik hlavních otázek: proč došlo ke vzniku tzv. černé listiny, jak fungovala, jak vypadal svět tzv. rudých, jak se rudí vyrovnávali s blacklistem, jestli lze přijmout koncept tzv. honu na čarodějnice a jestli je možné automaticky považovat oběti tzv. černé listiny za hrdiny.

Výsledkem autorovy analýzy je komplexně a vrstevnatě zpracované téma, ne příliš zmiňované v naší odborné literatuře, zato velmi často zpracovávané v zahraničí, pochopitelně hlavně ve Spojených státech. Kvalita práce a v našem akademickém prostředí zatím nezpracované téma téměř vybízí k publikování, které bych plně doporučoval. V případě publikování bych ovšem navrhoval trochu pozměnit řazení jednotlivých kapitol. Jako úvodní kapitolu bych zařadil autorovu čtvrtou „ Blacklist a American way of life“, potom bych zařadil kapitolu „Blacklist a jeho oběti“, dále kapitolu „ Blacklist a Hollywood“ a teprve potom kapitolu první „ Blacklist a studená válka“ , ovšem bez úvodních stránek charakterizujících studenou válku, které bych přiřadil k úvodu. Naopak pátou kapitolu „ Blacklist ve zpětném pohledu“ bych přiřadil až k poslední, jedenácté kapitole „ Boje s hollywoodským blacklistem“.

Práci bych ovšem v určité zkrácené formě (velmi bych např. zkrátil kapitulu „Blacklist a American way of life“) doporučoval i k vydání v angličtině. Jak se během své akademické kariéry stále přesvědčuji, výborné práce, s originálním pohledem na tematiku, napsanou s nadhledem na daný problém, často spíše zvládnou autoři, kteří nejsou s daným tématem „svázaní“ národním původem. S tématem, kterým se poměrně hodně zabývám a kterým je evropský kolonialismus a dekolonizace, se snad nejlépe „vypořádají“ vždy autoři , národnostně nespojení s tou či onou evropskou koloniální mocností. To samé platí i této disertační práci a je to i důkazem, že jde o práci vynikající kvality.

Všechny moje připomínky jsou spíše okrajové, a nijak nemění mé výše zmíněné velmi pozitivní hodnocení celé práce.

Trochu jsem při čtení práce měl problém s autorovým používání termínů první dekáda století, druhá dekáda atd. Asi je to způsobené mým, ne příliš matematickým nastavením mého uvažování, ale spíše bych se klonil k tradičnějšímu označení jako dvacátá, třicátá či čtyřicátá léta, s kterými se snad stále ještě častěji setkáváme i v odborné literatuře.

Pro českého čtenáře by bylo asi lepší vysvětlit, proč autor tvrdí, že náhodou většina bossů filmařského průmyslu byla v USA židovského původu. Nešlo o „náhodu“, ale mezi řadou důvodů byl jistě nezanedbatelný fakt, že film byl zpočátku němý, takže zde nebyl velký problém s jazykovou bariérou pro první generaci aškenázských Židů, kteří se přistěhovali z východní Evropy. Totéž se uplatnilo v případě vznikající pop music, v tomto případě v židovském prostředí New Yorku. V divadelnictví to bylo jiné. První generace židovských přistěhovalců se mohla uplatnit v New Yorku pouze v divadlech hrajících v jidiš, teprve druhá generace významně působila na Broadwayi.

I mezi tzv. rudými v mexickém exilu byla řada osob židovského původu, takže není možné o nich mluvit jako o WASP. Jde o termín, který autor předtím správně objasňuje.

Hlavně v případě anglického překladu autor musí přesněji vysvětlit pojem Anglo. Tak jak ho vysvětluje v analýze filmu „ Salt of the Earth“, jako hovorový výraz pro lidi hovořící anglicky, jejichž předci pocházejí z anglosaského světa, nikoliv hispánského či frankofonního není nejpřesnější. Toto tvrzení možná platilo v době vzniku tohoto filmu, dnes jde ovšem o celkem přesný sociologický termín označující anglicky mluvícího bělocha (ne černocho nebo Asiata), nejen britského, ale obecně severoevropského původu (např. německého, skandinávského, nebo třeba i polského nebo židovského), který žije ve většinovém španělsky nebo francouzsky mluvícím prostředí. Tedy např. v některých částech jihozápadu USA, ve

střední nebo Jižní Americe, nebo v kanadském Quebecu. Termín Anglo se dnes dokonce používá i pro anglicky mluvící přistěhovalce do Izraele.

Nelze opomenout, že celá práce je psaná velmi pěkným stylem, takže se velmi dobře čte. Na čtenáře jistě pozitivně působí i viditelná objektivita autorova při zpracování tematiky. Ve svých závěrech je autor přesvědčivý, a lze je přijmout a souhlasit s nimi.

Závěrem chci jen zdůraznit, že práce podle mého splňuje všechny požadavky kladené na disertační práci a proto ji plně doporučuji k obhajobě.

14.12.2013.

doc.PhDr. Bořivoj Hnízdo, Ph.D.